

## Dofinansowanie porady prawnej

Stan prawny aktualny na dzień 25.07.2019 r.  
Przygotowano we współpracy z mec. Andrzejem Holmem z Kancelarii Emrich & Holm Rechtsanwälte w Mannheim

Zgodnie z niemiecką ustawą o pomocy doradczej z 18 czerwca 1980 r., osoby których nie stać na fachową pomoc prawną, mogą ubiegać się o sfinansowanie większości opłaty adwokackiej przez władze niemieckie.

## ZWOLNIENIE Z KOSZTÓW PROCESOWYCH

### NA CZYM POLEGA „PROZESSKOSTENHILFE“?

Prozesskostenhilfe jest częściowym lub całkowitym pokryciem kosztów sądowych i kosztów własnego adwokata. Pozwala ono potrzebującym osobom, prowadzić postępowanie sądowe, których na to nie stać. Prozesskostenhilfe jest państwowym świadczeniem socjalnym, które jest udzielane w formie nieoprocentowanej pożyczki.

### KTO MOŻE OTRZYMAĆ PROZESSKOSTENHILFE?

- Każda osoba, której sytuacją osobista i finansowa nie pozwala samodzielnie w całości lub w ratach opłacić kosztów związanych z procesem sądowym.
- Drugim warunkiem zwolnienia z kosztów procesowych są dostateczne szanse na wygraną w procesie. W ten sposób unika się finansowania przez państwo spraw sądowych, które nie dają nadziei na wygraną.
- Osoba potrzebująca to taka osoba, która nie posiada żadnego majątku, i której dochód rozporządzalny (miesięczny dochód po odjęciu zaliczki na podatek, opłaty socjalne, zobowiązania alimentacyjne, wolne kwoty od podatku itd.) wynosi nie więcej niż 20 EUR. Osoby, których dochód rozporządzalny przekracza 20 EUR, są zobowiązane do zwrotu kosztów procesowych w miesięcznych ratach. Jeżeli zobowiązanie nie zostanie spłacone w całości w ciągu 48 miesięcy, pozostałe koszty są umarzone.

### CO OBEJMUJE ZWOLNIENIE Z KOSZTÓW?

Zwolnienie z kosztów obejmuje zasadniczo koszty własnego adwokata, opłatę sądową oraz ewentualnie koszty biegłych.  
UWAGA: w przypadku przegrania procesu Prozesskostenhilfe nie pokrywa kosztów, które muszą zostać zwrócone stronie przeciwnej (wyjątkiem są sprawy związane z prawem pracy, gdzie strona, która przegrywa proces w pierwszej instancji nie jest zobowiązana do zwrotu kosztów drugiej stronie). W razie przegrania lub częściowego przegrania procesu strona przeciwna ma roszczenie o zwrot kosztów, które może realizować w ramach postępowania egzekucyjnego.

### CZY OPLĄCONE PRZEZ PAŃSTWO KOSZTY

#### TRZEBA ZWRÓCIĆ?

Nawet jeśli przyznana pomoc prawna nie zostanie wypłacona wnioskodawcy gotówkowo, została ona udzielona w formie nieoprocentowanej pożyczki. Pożyczka ta będzie musiała – w określonych sytuacjach - zostać zwrócona! Całkowita, lub częściowa spłata tej pożyczki nie wchodzi w rachubę, jeżeli trwała sytuacja finansowa, tj. niewystarczające dochody, utrzyma się w ciągu 4 lat od zakończenia procesu. Aby to sprawdzić, sąd ma prawo żądania w regularnych odstępach czasu w ciągu 4 lat informacji o dochodach i sytuacji finansowej na oficjalnym formularzu. Jeżeli informacje nie zostaną przekazane w odpowiednim czasie i we właściwej formie - niezależnie od sytuacji finansowej - należy spodziewać się nakazania zwrotu poniesionych przez państwo niemieckie kosztów. W przypadku przyznania pomocy w formie płatności ratalnych, poniesione koszty sądowe i adwokackie zasadniczo muszą zostać w całości zwrócone.

Obowiązek zapłaty wygasa dopiero wtedy, gdy wszystkie roszczenia o wynagrodzenie i koszty sądowe zostaną spłacone w całości, o ile zostaną zapłacone w ciągu 48 miesięcy.

### CO PO ZAKOŃCZENIU PROCESU?

Osoba zwolniona z kosztów jest zobowiązana do informowania sądu o każdej poprawie sytuacji osobistej i majątkowej z własnej inicjatywy. Sąd dopasuje ewentualny obowiązek zwrotu kosztów do możliwości finansowych. Miarodajna poprawa finansowa następuje przy zwiększeniu dochodu brutto o 100 EUR lub przy zmniejszeniu obowiązków finansowych w tej wysokości. Ponadto sąd musi zostać poinformowany o każdej zmianie adresu. Te obowiązki nie mają zastosowania przy wcześniejszym pełnym zwrocie kosztów sądowych i adwokackich.

### CO ZROBIĆ, ABY UZYSKAĆ PROZESSKOSTENHILFE?

W sądzie, który zajmuje się naszą sprawą, należy złożyć wniosek, do którego trzeba dołączyć wypełnione oświadczenie o sytuacji osobisto-finansowej, a także wszystkie poświadczające ją dokumenty. Formularz oświadczenia dostępny w Internecie. Wniosek może zostać złożony przez adwokata, który równocześnie składa wniosek o wyznaczenie jego jako adwokata z urzędu. Po złożeniu wniosku sąd sprawdza przesłanki i decyduje nad wnioskiem przez wydanie postanowienia.

Stan prawny aktualny na dzień 25.07.2019 r.  
Przygotowano we współpracy z mec. Andrzejem Holmem z Kancelarii Emrich & Holm Rechtsanwälte w Mannheim

## DOFINANSOWANIE PORADY PRAWNEJ

### WARUNKI

- Niskie zarobki Wnioskodawcy. Wymóg ten spełniony jest wówczas, gdy Wnioskodawca nie jest w stanie ponieść kosztów porady prawnej ze względu na zbyt niski dochód.
- Brak możliwości uzyskania pomocy z innego źródła. Najpierw należy wykorzystać inne, dostępne możliwości uzyskania porady prawnej – np. podczas organizowanych przez Konsulat Generalny Rzeczypospolitej Polskiej dyżurów doradztwa prawnego, których terminy można znaleźć na stronie internetowej Konsulatu, w mediach społecznościowych Placówki (Facebook oraz Twitter) oraz w mediach polonijnych.
- Wcześniejsze próby samodzielnego rozwiązania problemu. Przepisy ustawy wymagają, aby osoba ubiegająca się o pomoc prawną wcześniej próbowała samodzielnie uregulować swoją sytuację, np. poprzez wystąpienie pisemne do drugiej strony sporu. Najlepiej wówczas zachować kopię takiego pisma i przedłożyć razem z wnioskiem.

Jeśli natomiast zwrócił się do Państwa adwokat drugiej strony ze wskazaniem

żądań, wówczas z reguły nie trzeba udowadniać swoich starań, aby załatwić sprawę.

- Brak postępowania sądowego. Pomoc doradczą służy jedynie zaspokojeniu pozaprocesowych kosztów zastępstwa prawnego. Jeśli już doszło do procesu przed sądem, należy wówczas wnioskować o zwolnienie z kosztów prowadzenia procesu (tzw. Prozesskostenhilfe).

### GDZIE ZŁOŻYĆ WNIOSEK I JAKIE DOKUMENTY NALEŻY ZAŁĄCZYĆ?

Wniosek o pomoc doradczą może zostać złożony przez adwokata lub bezpośrednio przez osobę zainteresowaną do sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

- W Monachium: Amtsgericht München Beratungshilfe, Maxburgstraße 4, 80315 München
- W Stuttgarcie: Amtsgericht Stuttgart, Hauffstraße 5, 70190 Stuttgart
- W Norymberdze: Amtsgericht Nürnberg, Fürther Straße 110, 94429 Nürnberg

Składając wniosek o pomoc doradczą, należy załączyć następujące dokumenty: dowód osobisty lub paszport; zaświadczenie o dochodach lub wyświadczenie z konta za miesiąc poprzedzający. Wniosek dostępny jest na stronie internetowej:

[justiz.de/formulare/zwi\\_bund/ag1.pdf](http://justiz.de/formulare/zwi_bund/ag1.pdf)

### NA CZYM POLEGA POMOC DORADCZA?

Pomoc doradczą jest formą wsparcia dochodzenia swych praw w sytuacji, gdy sprawa nie zawisła jeszcze przed sądem. Pomoc polega na udzielaniu porad prawnych jak i reprezentowaniu Wnioskodawcy (np. w korespondencji z drugą stroną sporu). Należy podkreślić, że pomoc doradczą nie polega na reprezentowaniu klienta przed sądem! Porównaj wyżej Prozesskostenhilfe. Pomoc doradczą dotyczy następujących kategorii spraw: prawa cywilnego, prawa administracyjnego, prawa socjalnego, prawa pracy. W dziedzinie spraw o wykroczenia oraz spraw karnych, pomoc doradczą polega wyłącznie na doradztwie prawnym, bez reprezentacji.

### ILE KOSZTUJE POMOC DORADCZA?

Złożenie wniosku o pomoc doradczą w sądzie rejonowym (Amtsgericht) jest bezpłatne. Osoba, której zostanie przyznany ten rodzaj pomocy, otrzymuje Beratungsschein – dokument uprawniający do uzyskania porady prawnej u adwokata w cenie 15 EUR.



# Beratungshilfe Prozesskostenhilfe

Rechtslage aktuell am 25.07.2019  
Vorbereitet in Zusammenarbeit mit RA Andreas Holm  
von der Kanzlei Emrich & Holm Rechtsanwälte  
in Mannheim

Gemäß des Gesetzes über Rechtsberatung und Vertretung für Bürger mit geringem Einkommen von 18. Juni 1980 können diejenigen, die die fachliche Rechtsberatung selbst nicht leisten können, sich um die finanzielle Unterstützung der deutschen Regierung bei der Kostentragung des eigenen Rechtsanwalts/der eigenen Rechtsanwältin bewerben.

## PROZESSKOSTENHILFE

### WAS IST PROZESSKOSTENHILFE?

Prozesskostenhilfe bedeutet eine vollständige oder teilweise Befreiung von der Zahlung von Gerichtskosten und den Kosten des eigenen Rechtsanwalts. Sie ermöglicht bedürftigen Menschen, die dazu finanziell nicht in der Lage sind, das Gericht anzurufen und einen Rechtsstreit zu führen. Es ist eine staatliche Sozialleistung, die als ein zinsloses Darlehen vom Staat gewährt wird.

### WER IST ZUR PROZESSKOSTENHILFE

#### BERECHTIGT?

Prozesskostenhilfe kann jede Person erhalten, die nach ihren persönlichen und wirtschaftlichen Verhältnissen nicht in der Lage ist, die Prozesskosten zu bezahlen oder diese nur zum Teil oder nur in Raten aufbringen kann. Sie muss bedürftig sein. Die zweite Voraussetzung ist, dass die beabsichtigte Rechtsverfolgung oder Rechtsverteidigung nicht mutwillig ist und eine hinreichende Aussicht auf Erfolg bietet. Eine Finanzierung aussichtsloser und vermeidbarer Prozesse durch den Staat soll damit verhindert werden. **Bedürftig** ist diejenige Person, die kein Vermögen hat und deren einzusetzendes Einkommen (monatliches Bruttoeinkommen nach Abzug von Steuern, Sozialversicherungsbeiträgen, Unterhaltungspflichten, Freibeträgen usw.) weniger als 20 EUR beträgt. Denjenigen Personen, deren einzusetzendes Einkommen 20 EUR überschreitet, wird Prozesskostenhilfe mit Ratenzahlung bewilligt. Diese Raten sind bis zur Deckung der Prozesskosten zu zahlen, jedoch insgesamt nicht mehr als 48 Monatsraten. Darüber hinausgehende Kosten werden erlassen.

### WAS ERFASST PROZESSKOSTENHILFE?

Die Prozesskostenhilfe erfasst im Wesentlichen die Kosten des eigenen Rechtsanwalts, die Gerichtskosten und Kosten möglicher Gutachten. **Achtung:** Falls der Prozess oder das Verfahren verloren wird, müssen die Kosten der Gegenseite übernommen werden, unabhängig davon, ob Prozesskostenhilfe bewilligt wurde oder nicht. Wird der Prozess nicht oder nur zum Teil erfolgreich beendet, hat die Gegenseite einen Kostenerstattungsanspruch. Die Zahlung dieses Anspruchs ist unter Umständen mit Vollstreckungsmaßnahmen erzwingbar.

### MUSS PROZESSKOSTENHILFE

#### ZURÜCKGEZAHLT WERDEN?

Auch wenn die bewilligte Prozesskostenhilfe nie als Geldbetrag ausgezahlt wird, wird damit ein, wenn auch zinsloser, Kredit gewährt. Dieser Kredit muss unter Umständen zurückbezahlt werden! Eine (Teil-)Rückzahlung dieses Kredites kommt dann nicht in Betracht, wenn innerhalb von 4 Jahren nach Prozessende weiterhin Bedürftigkeit, d.h. unzureichende Einkommensverhältnisse, besteht. Um dies zu überprüfen, fordert das Gericht innerhalb der 4 Jahre in regelmäßigen Zeitabständen zur Auskunft über die Einkommens- und Vermögensverhältnisse auf dem amtlichen Formular auf. Wird die Auskunft nicht frist- und formgerecht - unabhängig von der finanziellen Situation - erteilt, muss mit Rückzahlungen gerechnet werden.

Wird Prozesskostenhilfe mit Ratenzahlung bewilligt, müssen die entstandenen Gerichts- und Anwaltskosten grundsätzlich in voller Höhe an das Gericht zurückgezahlt werden. Die Zahlungspflicht endet erst bei vollständigem Ausgleich sämtlicher Vergütungs- und Gerichtskostenansprüche, solange diese innerhalb von 48 Monaten geleistet werden.

### WAS MUSS NACH ENDE DES PROZESSES

#### BEACHTET WERDEN?

Bei Bewilligung von Prozesskostenhilfe besteht die Verpflichtung, das Gericht unaufgefordert über jede Verbesserung der persönlichen und wirtschaftlichen Verhältnisse zu informieren. Das Gericht wird dann die zu leistende Zahlung dem Leistungsvermögen anpassen. Eine wesentliche Verbesserung der Einkommensverhältnisse ist dann gegeben, wenn sich das Bruttoeinkommen um mehr als 100 € monatlich erhöht oder Zahlungsverpflichtungen in gleicher Höhe entfallen. Wird der Wohnsitz gewechselt, muss das Gericht entsprechend informiert werden. Diese Pflicht besteht dann nicht mehr, wenn alle Anwalts- und Gerichtskosten des Verfahrens abbezahlt worden sind.

### WAS MUSS MANTUN, UM

#### PROZESSKOSTENHILFE ZU ERHALTEN?

Um Prozesskostenhilfe zu erhalten, muss beim Prozessgericht ein Antrag gestellt werden. Dem Antrag ist das amtliche Formular „Erklärung über die persönlichen und wirtschaftlichen Verhältnisse“ mit allen Belegen und Nachweisen beizufügen. Das Formular ist im Internet verfügbar. Der Antrag kann auch über einen Rechtsanwalt gestellt werden, der zugleich seine Beordnung im Prozess beantragt. Nach der Antragstellung wird das Gericht die Voraussetzungen prüfen und anschließend mit Beschluss über den Antrag entscheiden.

Rechtslage aktuell am 25.07.2019

Vorbereitet in Zusammenarbeit mit RA Andreas Holm von der Kanzlei Emrich & Holm Rechtsanwälte in Mannheim

## BERATUNGSHILFE

### BEDINGUNGEN

- **Geringes Einkommen des Antragstellers/der Antragstellerin.** Diese Bedingung ist erfüllt, wenn der Antragsteller/die Antragstellerin nicht imstande ist, die Gerichtskosten und die Kosten des eigenen Rechtsanwalts/der eigenen Rechtsanwältin selbst zu übernehmen wegen des geringen Einkommens.
- **Keine andere Möglichkeit, Hilfe in Anspruch zu nehmen.** Zuerst müssen andere Möglichkeiten ausgenutzt werden, z. B. der von dem polnischen Generalkonsulat organisierte Beratungshilfedienst. Die Termine sind auf der Internetseite des Generalkonsulats zu finden, sowie auf Facebook, Twitter und in den Medien für Polonia.
- **Frühere Versuche, die Rechtsstreit selbst zu lösen.** Der Antragsteller/die Antragstellerin muss nachweisen, dass er/sie früher versucht hat, seine/ihre Rechtsprobleme selbst zu lösen. Dazu kann man sich z. B. an die gegnerische Seite schriftlich wenden und eine Kopie des Schreibens dem Antrag beifügen. Falls der Rechtsanwalt/die Rechtsanwältin der gegnerischen Seite

sich an Sie gewandt hat, um ihre Forderungen zu übermitteln, dann müssen Sie normalerweise keine weitere Versuche vornehmen, die Sache zu klären.

- **Kein Gerichtsverfahren.** Beratungshilfe gilt nur für außergerichtlichen Kosten der Rechtsberatung. Falls es schon ein Gerichtsprozess gibt, muss man Prozesskostenhilfe beantragen.

### WOHIN MUSS MAN DEN ATRAG

#### EINREICHEN UND WELCHE DOKUMENTE

#### BEIGEFÜGT WERDEN SOLLEN?

Der Antrag kann entweder von Ihrem Rechtsanwalt/Ihre Rechtsanwältin oder von Ihr persönlich in ihr Amtsgericht eingereicht werden.

- **In München:** Amtsgericht München Beratungshilfe, Maxburgstraße 4, 80315 München

- **In Stuttgart:** Amtsgericht Stuttgart, Hauffstraße 5, 70190 Stuttgart

- **In Nürnberg:** Amtsgericht Nürnberg, Fürther Straße 110, 94429 Nürnberg

Bei Antragstellung müssen Sie folgende Dokumente beifügen: ihren Ausweis oder Pass, und ihre Einkommensbescheinigung oder einen Kontoauszug für den vorherigen Monat.

Antragsformular befindet sich auf der Internetseite:

[justiz.de/formulare/zwi\\_bund/ag1.pdf](http://justiz.de/formulare/zwi_bund/ag1.pdf)

### WAS IST DIE BERATUNGSHILFE?

Beratungshilfe ist eine Art der Unterstützung wenn der Fall noch nicht vor dem Gericht anhängig ist. Die Unterstützung besteht in der Rechtsberatung und der Vertretung des Antragstellers/der Antragstellerin, z. B. in Korrespondenz mit der anderen Streitpartei. Es muss aber betont werden, dass die Beratungshilfe mit der Vertretung vor Gericht nicht gleichbedeutend ist (vgl. Prozesskostenhilfe).

Beratungshilfe erfolgt in folgenden Rechtsbereichen: Zivilrecht, Verwaltungsrecht, Sozialrecht und Arbeitsrecht. Im Bereich des Strafrechts erfolgt die Beratungshilfe nur in Rechtsberatung, ohne Vertretung.

### WAS KOSTET BERATUNGSHILFE?

Die Antragstellung beim Amtsgericht erfolgt kostenlos. Die Person, der die Beratungshilfe gewährt wird, erhält einen Beratungsschein, mit dem sie Rechtsberatung von einem Rechtsanwalt/einer Rechtsanwältin zum Preis von 15 EUR erhalten darf.



Generalkonsulat  
der Republik Polen  
in München